

Raport științific III

Grant UEFISCDI, cod PN-III-P4-ID-PCCF-2016-0064:

„Nașterea elitei intelectuale în Europa Centrală.

Formarea profesorilor la Universitatea din Viena (1389-1450)

The Rise of an Intellectual Elite in Central Europe.

Making Professors at the University of Vienna, 1389-1450”

(RISE)

Partener: Academia Română, filiala Cluj, Institutul de Istorie «George Barițiu»

Perioada de raportare:

1.01.2021-31.12.2021.

Perioada scursă între cele 12 luni ale lui 2021 a corespuns cu faza n° 3 a proiectului, inițial desemnată ca o etapa de diseminare și finalizare a rezultatelor. Așadar principalul obiectiv a fost finalizarea lucrărilor în vederea publicării. Două rezultate concrete pot fi anunțate deși încă nu sunt total finalizate. Volumul colectiv dedicat notițelor din manuscrisul Basel, UB, A X 44 o să fie trimis la editură în decembrie 2021. Fiecare articol din volum a beneficiat de un *double check review* realizat de către experți din străinătate. Toate comentariile și observațiile trimise de raportorii externi au fost implementate și au contribuit la ameliorarea rezultatelor obținute. Volumul circa 670 pagini în engleză și franceză regroupează 20 de articole și conține mai multe puncte de noutate pe care le putem rezuma astfel :

Galeria portretelor din acest volum îi conține pe următorii:

Henry of Langenstein
Henry Oyta of Totting
Stephen of Enzersdorf
Gerhard Vischpekch of Osnabrück
Andreas of Langenstein
Paul (Fabri) of Geldern
John Stadel of Russbach
Petrus de Treysa
Nicholas of Hönhartzlirchen
Peter Schad of Wallse
Rutger Dole of Roermond
Nicholas of Dinkelsbühl
Peter of Treysa
Thomas of Cleves
Leonhard of Dorffen
John Berwart of Villingen
Michael Suchenschatz of Heilsteiten

Fiecare lucrare din acest volum se străduiește să exploreze detaliile biografice și bibliografice despre autorii acestui grup. Le-am editat textele în apendicele lucrărilor, întrucât acesta este un material unic, iar în majoritatea cazurilor este singura evidență textuală a activității lor intelectuale din timpul în care erau împovărați cu sarcinile administrative. Acești autori au depus un efort comun pentru a începe o nouă tradiție de a preda, de a construi o universitate și de a crea o nouă identitate academică. Astfel, acest volum prezintă premisele acestui început în Viena prin intermediul unei istorii intelectuale compusă în timp ce descifrau și își transcriau notițele luate de Rheinfelden. Prin comentarea textelor editate, noi, autorii care publicăm în acest volum, am reușit să identificăm ecourile discuțiilor filosofice, teologice sau științifice care au contribuit la formarea elitei primei generații de Magiștrii de la Facultatea de Arte din Viena și implicarea lor la Facultatea de Teologie. Artele și Teologia fiind un proiect comun în Viena.

Rezultatele acestui volum oferă o nouă lumină asupra a ceea ce poate fi înțeles ca fiind o elită academică în Viena. Este o rețea de savanți care și-au împărtășit pasiunea pentru cunoaștere, în timp ce erau implicați în sarcinile administrative. Toate lucrările din acest volum dezvăluie relația complicată dintre angajamentul administrativ și pasiunea de a crea o tradiție doctrinară prin dezbateri, prin forjarea argumentelor, apărând sau atacând poziții, și de a se conecta la, și de a se deconecta de practicile moștenite de la Paris, întrucât mai mult de jumătate dintre autorii din galeria noastră s-au format la Paris.

Un rol crucial în nașterea unei asemenea elite este jucat de mentorul acestui grup. Henry de Langenstein pare să fie figura care a inspirat această comunitate a decanilor și rectorilor înainte de anul 1400. Mai multe lucrări din acest volum evidențiază modul în care perspectivele filosofice și teologice ale lui Langenstein au generat subiectul dezbaterilor care au fost susținute la Facultatea de Teologie.

Figurile impozante ale lui Henry de Langenstein și Henry Totting Oyta au fost motorul dinamicii academice din Viena. Notițele lui Rheinfelden se referă în mod continuu la aceste figuri centrale din mediul vienez, iar tendințele doctrinare pe care le putem identifica sub penița diverșilor Magiștrii sunt deseori îndatorate căilor de gândire pe care cei doi Henry le-au introdus în Viena. Respingerea astrologiei, examinarea demonologiei, interesul intens pentru grație și merit, cunoașterea angelică, teoria latitudinii, formele și perfecțiunea speciilor, noțiunea cauzalității, Mariologia, fiind doar câteva exemple explorate în acest volum, arătând cum influența pedagogică

a lui Langenstein a produs legătura care unește acest grup. Langenstein inspiră schimburile intelectuale dintre școlari, și este de asemenea omniprezent în viața de zi cu zi a universității, intervenind să calmeze conflictele dintre studenți sau dintre Magiștrii și facultate. Se pare că deseori Langenstein și uneori Oyta sunt acolo pentru a oferi o soluție.

Prima parte a volumului: Rheinfelden, Oyta și Langenstein

Volumul este deschis de două lucrări dedicate lui Rheinfelden. Prima, contribuția lui Adinel Dincă, prezintă biografia lui Rheinfelden și reliefează rolul pe care îl joacă acesta în descoperirea noastră despre istoria intelectuală a universității medievale din Viena.

Studiul Luciane Cioca continuă cu explorarea moștenirii pariziene a lui Langenstein care este reflectată de activitatea sa din Viena. Deja din timpul petrecut la Paris, Henry de Langenstein s-a ocupat de administrația academică, din timpul perioadei în care a fost vice-cancelar la Universitatea din Paris sub Cancelarul John de Calore. Relația lor transcende colaborarea lor executivă, iar influența doctrinară a lui Calore asupra lui Langenstein este atestată de câteva notițe din Basel, UB, A X 44. Langenstein nu doar menționează condamnarea lui Calore din Paris, ci de asemenea contribuie la răspândirea ideilor mentorului său. Din notițele lui Rheinfelden, Cioca arată cum ff. 94-95r conțin urme ale textului unde Langenstein reproduce tezele condamnate din *vesperiae* a lui Calore, teze care arată în ce măsură o creatură îl poată onora pe Dumnezeu. *Vesperiae* au fost un exercițiu academic performat chiar înainte de *inceptio* viitorului Magistru în teologie, și se pare că în timp ce Langenstein a fost în Paris, a înregistrat *vesperiae* ale lui Calore. Langenstein probabil a întrebuințat *vesperiae* lui Calore în cursurile sale după ce s-a întors la Viena, fapt care ar explica cum pasajele pertinente și-au găsit un loc în notițele lui Rheinfelden și în întrebările din comentariul la *Sentințe* a lui Nicholas de Dinkelsbühl, precum demonstrează Cioca. Posibil ca un alt canal al transmisiunii sunt *vesperiae* lui Langenstein care au circulat în Viena în codicele Erfurt, Dep. Erf., CA 2° 150 and Wien, ÖNB, 4613, discutate de Cioca în lucrarea sa. Interesant este că acestea sunt cele mai semnificative urme textuale ale scrierilor lui Calore care au fost identificate până acum. Astfel, aceste fragmente sunt extrem de valoroase pentru a reconstrui discuția pariziană care a apărut în timp ce Langenstein a fost student la teologie, acesta introducându-le în Viena, astfel a elogiât memoria omului sub care a servit ca vice-cancelar.

A doua parte: Grupul Decanilor și al Rectorilor

A doua parte a volumului debutează cu studiul lui Andrei Marinca, studiu care îi este dedicat lui Stephen de Enzersdorf, acesta a fost decanul Facultății de Arte de două ori, prima dată în anul 1385, iar a doua oară în anul 1389. De asemenea, a fost rectorul Universității din Viena în anul 1391 și în anul 1397, iar în anul 1389 a fost implicat în modificarea statutelor Facultății de Arte. Întrebarea găsită în notițele lui Rheinfeldten este singura noastră evidență textuală a activității lui Stephen. Marinca arată că textul din aceste notițe aparține răspunsului pe care Stephen îl oferă în timpul unei dispute, dispută condusă de către Henry de Langenstein, în care Stephen este destul de îndrăzneț încât să respingă poziția doctrinară a mentorului său, care apăra posibilitatea existenței speciilor interpuse între Dumnezeu și creaturi. Stephen este interesat de teoria latitudinii formelor și afișează o familiaritate față de poziția tehnică a vocabularului și a principiilor lui John de Ripa, principii care au fost în vogă în Paris în timp ce Oyta și Langenstein au fost acolo. Ceea ce este surprinzător, este faptul că Stephen respinge poziția lui Ripa și se îndreaptă într-o nouă direcție în discuția ierarhiei creaturilor și a locului pe care îl ocupă pe scara perfecțiunii. Această concluzie îl conduce pe Marinca să afirme că teologii vienezi nu doar „reciclau” dezbaterile importate din Paris, ci aveau o atitudine critică filosofică, întrucât conform lui Marinca „o tradiție locală autentică poate fi apărută” în realizarea filosofiei la Facultatea de Teologie.

Studiul Alexandrei Baneu schițează portretul lui Paul din Geldern precum apare în lumina peregrinărilor sale academice: cu o pregătire ca *artista* în Paris, devine o figură majoră în Viena după timpul petrecut în Praga și Koln. Această lucrare arată cum Geldren nu l-a abandonat niciodată pe Henry de Langenstein, ci din contră rămâne fidel în relația cu mentorul său.

Colaborarea celor doi a început probabil în Paris, unde în anul 1377 Geldren l-a succedat pe Langenstein în funcția de procurator a Națiunii engleze-germane. În Viena, Geldren i s-a alăturat mentorului său în proiectul de a scrie statutele Facultății de Arte. Geldren i-a rămas credincios lui Langenstein până când acesta a murit, de vreme ce mai multe dintre textele târzii ale lui Langenstein au fost copiate de către mâna lui Geldren. Lista manuscriselor autografe prezentate în această lucrare evidențiază cât de importantă a fost activitatea de scrib a lui Geldren pentru elita vieneză. Geldren a fost un scrib profesionist, iar moștenirea sa contribuie la cunoașterea noastră despre disponibilitatea textelor și a circulației lor. A doua parte a lucrării se concentrează pe textele lui Geldren consemnate de către Rheinfeldten, i.e., o întrebare din Euharist (ff. 3v-5r) și câteva

urme din *principia* (ff. 10r-12r), texte care tratează modul în care Dumnezeu poate comunica puterea creației unei creaturi în virtutea primei cauze. Appendix-ul oferă o ediție a ambelor fragmente, ultimul prezentând dialogul pe care Geldren l-a avut cu *socii* Stephen de Enzersdorf, discutat de către Marinca, și cu Dominicanul Sigillinus de Oppenheim.

Discuția despre *aulares*, una dintre cele mai semnificative teme din acest volum, este mai departe dezvoltată de lucrarea densă și bogată a lui Daniel Coman despre Michael of Suchenschatz. Acest Magistru poate fi identificat cu autorul anonim alături de care Andreas de Langenstein a avut o dispută despre libertatea contingenței ca o natură esențială a creaturii raționale. Pentru a contextualiza importanța locului pe care acest *magister* l-a avut în peisajul vienez de la începutul veacului al XV-lea din Viena, Coman îi trasează biografia. Probabil din Sankt Agatha, o localitate din Austria de Sus, Suchenschatz și-a început studiile în artă la Praga în anul 1385 înainte de a se muta la Viena în anul următor. După o carieră ilustră în cadrul Facultății de Arte, în timpul căreia a fost decan în anul 1395, Suchenschatz eventual a fost decan al Facultății de Teologie în 1406/1407, apoi rectorul Universității din Viena în 1409/1410 și vice-cancelar în anii 1411, 1413 și 1416. A participat la procesul lui Jerome de Praga în anul 1410 și a devenit preot al bisericii St. Martin în apropiere de Pressburg (Bratislava) în anul 1412, probabil este locul unde a introdus textele lui Langenstein, Oyta și Dinkelsbühl. O examinare detaliată a paralelei dintre statutele Universității din Paris și cele din Viena îl conduce pe Coman să traseze punctele comune și diferențele dintre disputele *sorbonica* pariziane și *aulares* vieneze. Analiza este o valoroasă contribuție pentru a clarifica specificitatea disputele întrebărilor din Viena.

Studiul despre Thomas de Cleves semnat de Edit Luckacs și Daniel Coman prezintă o situație interesantă, singura întrebare disputată din întregul codex a lui Rheinfeld en în care toți cei trei protagoniști sunt identificați. În acest studiu de caz captivant, Henry de Langenstein joacă rolul *magister presidens*, în timp ce Nicholas de Dinkelsbühl și Thomas de Cleves sunt oponenții. Această lucrare reprezintă o ilustrare unică a scenografiei unei asemenea dispute în tânăra Universitate din Viena și rolul pe care îl aveau candidații în apărarea unor poziții filosofice contradictorii. Apărarea acestor poziții este bazată pe introducerea autorităților: în timp ce Cleves pare să fie influențat de Adam Wodeham, Dinkelsbühl și Langenstein au implicat autoritatea lui John Buridan pentru a-și apăra poziția. Dacă pentru Cleves *caritas* sau iubirea prin care îl mulțumim pe Dumnezeu ar trebui să fie universală, oponentul său Dinkelsbühl refuză să determine

caritatea ca una dintre cele mai importante virtuți. Langenstein propune o poziție echilibrată prin definirea carității ca fiind atât creată cât și încreată.

Un alt autor necunoscut până acum din acest grup este Leonard Dorffen, care a fost licențiat în arte în anul 1391 în același timp cu Peter de Pulkau, iar în anul 1396 decan al Facultății de Arte din Viena. Angajamentul său față de universitate este de asemenea marcat de încercarea, în tandem cu John de Villingen și Michael de Suchenschatz, de a găsi o soluție stabilă în predarea cursurilor de arte de către Magiștrii. Aceasta a fost o caracteristică delicată în organizarea Facultății de Arte din Viena, iar mai mulți decani au încercat să regularizeze sistemul pentru a evita ca doi sau mai mulți Magiștrii să citească același tratat simultan, dar de asemenea de a le permite Magiștrilor mai multă libertate de a preda ceva mai apropiat de interesele lor. Trei fragmente din notițele lui Rheinfelden au ajutat-o pe Alexandra Baneu să reconstruiască o dezbateră publică asociată cu numele lui Leonhard. Ceea ce în primă instanță pare să fie un interes pentru relația dintre intelect și voință, mai exact cum voința poate păcătui fără a avea anterior o eroare de judecată, este de fapt concentrată pe modul în care a păcătuțit Lucifer și pe faptul că rolul erorii de judecată este mai degrabă în natura angelică decât în cunoașterea umană.

Dacă în cazul unor Magiștrii, Rheinfeld a fost destul de laconic în raportarea argumentelor acestora, în cazul altora oferă un material copios. Acest lucru poate fi motivat de interesele sale personale pentru anumite subiecte specifice sau prin afinitate mai mare pentru un autor decât pentru un altul. În lista norocoasă a acestor autori se află Peter Schade de Walse, decan în anii 1395-1396, de vreme ce mult material este asociat cu numele său. Lucrarea rezultată din colaborarea lui Alexander Baumgarten și a Laviniei Grijac oferă o transcriere a textelor supraviețuitoare ale lui Walse, împreună cu o interpretare clară a acestor fragmente consistente, care adaugă mai multă culoare portretului doctrinar al lui Walse. De exemplu, acestea conțin teme referitoare la teologia trinitară, spirația în interiorul Trinității, teologia sacramentală, teologia morală în relație cu grația și meritul, și epistemologia și limitele cunoașterii umane. Preocuparea centrală este pe de parte teoria cauzării: cauzarea divină și capacitatea creativă a creaturilor. Interesul în teologia trinitară și cauzarea divină *ad intra* și *ad extra* subliniază puternica influență a lui Henry de Langenstein asupra teologilor care se pregăteau să dezbată aceste subiecte. Urmele modului în care Peter Schade a folosit tratatul lui Langenstein *De speculum anime* sunt dovezi adiționale a impactului pe care l-a avut asupra gândirii sale.

În afară de introducere, Monica Brînzei participă în acest volum cu trei lucrări prin care desenează poziția doctrinară a portretelor celor trei Magiștrii care probabil au dezbătut în Viena în prezența lui Rheinfelden. Prin lentilele sale, primul Magistru pe care îl întâlnim este John de Russbach, căruia Uiblein îi dedică în anul 1967 un studiu detaliat. Chiar dacă această lucrare este extrem de valoroasă, ne spune prea puțin despre conținutul scrierilor sale. Un comentariu biblic în care Russbach „împrumută” în mod constant pasaje din Toma din Aquino, o colecție de *sermones*, și fragmentele din dezbateri ne oferă un material crud pentru caracterizarea doctrinei sale. O caracteristică interesantă este o anumită influență pariziană, anume cea a lui Pierre d’Ailly, în discuția despre relația dintre divin și natura umană.

O referință marginală spre numele *magister Rucherus* pe f. 24r în Basel, UB, A X 44, a fost punctul de plecare pentru investigarea carierei lui Rutger Dole de Roermond, care exemplifică investiția autorilor noștri în dezvoltarea instituțională a universității, dar din care putem, de asemenea, să trasăm interesele doctrinare ale acestora. Rutger se pare că a avut o personalitate puternică, un savant priceput și un administrator energic implicat în conflictele comunitare ale Magiștrilor, dar în același timp preocupat cu asigurarea unui drum academic potrivit pentru tinerii studenți. Decan al Facultății de Arte în anii 1390 și 1392, rector al Universității din Viena în anul 1407, Rutger poate fi asociat cu un grup de întrebări despre grație și merit, despre cum oamenii prin propria lor putere pot să se dispună spre grație, și cum cineva care este reprob în mod damnabil poate să aibă posibilitatea să acționeze într-o manieră merituosă, dar totodată poate să răspundă întrebărilor despre esența divină și despre existența unui singur Dumnezeu.

A treia lucrare a lui Brînzei din prezentul volum este rodul unei munci de detectiv din care rezultă identificarea lui *M. Nicolai of Anaskilch* în manuscrisul de la Basel, cu Nicholas de Hönhartzlrirchen. Decan al Facultății de Arte în 1390-1391, el a fost prezent, precum mulți dintre colegii din grupul lui Rheinfelden, ca martor al ultimei dorințe a lui Henry de Langenstein exprimate în testamentul său. În afară de o familiaritate certă cu Langenstein, Nicholas a avut o filiație doctrinară cu tatăl fondator. Nicholas a onorat memoria mentorului său prin interesul manifestat asupra cunoașterii angelice și a demonologiei (cum demonii pot să afecteze simțurile, dar nu mintea, distincția dintre demoni și sufletul uman, etc.), o temă care probabil își datorează popularitate printre teologii din Viena prin Langenstein, împreună cu atitudinea critică față de astrologie și îndoiala despre capacitatea acesteia de a prezice orice cu certitudine.

Ultimul autor din această cronologie este John Berward de Villingen, decan al Facultății de Arte în anii 1392, 1397 și 1401, rector al Universității din Viena în 1401 și 1403, cunoscut, de asemenea, într-o recentă istoriografie ca un membru al „Grupului Vienez” al teologilor care au urmat textul comentariului la *Sentințe* al lui Nicholas de Dinkelsbühl. Lucrarea Ioanei Curuț prezintă fundalul istoric al temei predestinării și evidențiază locul lui Villingen în această tradiție. Printre notițele lui Rheinfelden, numele lui Villingen pare să fie asociat cu întrebarea despre predestinare, care probabil a fost sursa unor discuții în propriul codice al lui Villingen, Klosterneuburg 41, care conține comentariul său la *Sentințe*, precum sugerează Curuț.

Luată împreună, contribuțiile din această secțiune constituie o lentilă cu unghi larg prin care putem să privim Universitatea din Viena dinaintea de 1400, în timp ce fiecare lucrare se focusează pe indivizi și arată instantaneele curriculei, a părților administrative, și a detaliilor noetice, suma totală creează un colaj informativ care portretizează nașterea unei elite la o nouă universitate din Evul Mediu târziu. Următoarele puncte generale sunt atinse în acest volum:

(1) Diversitatea problemelor doctrinare, de la teologie la matematică, de la etică la știință etc.

(2) Legăturile strânse care leagă grupul primilor decani de la arte și a rectorilor universității până la Langenstein și Oyta, în mod doctrinar, administrativ și deseori personal. Acestea demonstrează, în schimb, cât de importantă a fost prezența unui mentor în cadrul acestui grup.

(3) Interconexiunile dintre activitățile Facultății de Arte și Facultatea de Teologie din Viena, de vreme ce în mai multe cazuri, aceeași persoană în timp ce are statutul de student la teologie continuă să fie instructor și Magistru executiv la Facultatea de Arte. Acesta este un punct semnificativ, întrucât literatura secundară a predicat un fel de separare între cele două facultăți. Situația în Viena poate să provoace o reconsiderare a relației din Arte și Teologie în alte universități.

(4) Devoțiunea Magiștrilor față de instituția lor și implicarea lor în sarcinile administrative sunt caracteristici comune ale acestei comunități, întrucât au ocupat funcția de rectori, decani, supraveghetori în examene, evaluatori ai tinerilor studenți și ai situației financiare a Facultății de Arte, sau au lucrat din pasiune pentru a asigura armonia dintre studenți.

(5) Relația dintre acești autori pare să meargă mai departe de schimbul intelectual sau obligațiile administrative. Câteva detalii sugerează că mulți dintre ei au fost colaboratori apropiați, întrucât îi regăsim destul de des în pereche; de exemplu Stephen Ezendorpher este asociat cu John

Russbach în mai multe documente, sau Rutger Dole de Roermond cu Nicholas de Hönhartzlirchen, sau Gerhard de Vischschas cu Lambert de Geldren.

(6) Puternica influență pariziană a dezbaterilor animă discuția vieneză. Liniile continue pot fi identificate, dar punctează și atitudinea critică ce conduce la o nouitate vis-à-vis de surse.

(7) Specificitatea practicilor academice precum este dezvoltată în Viena, anume *aulares* sau *vacantiales*, care oferă studenților începători și licențiaților în teologie oportunitatea de a se pregăti pentru o dezbatere, de a învăța cum să gândești rapid și de a apăra o poziție doctrinală. Accentul pe schimbul dintre savanți evidențiază rolul pedagogic în pregătirea pentru exercițiile academice.

(8) Canalele de transmitere ale cunoașterii și circulația cărților în interiorul acestei elite, interesul pentru bibliotecile personale, schimbul sau împrumutul de cărți dintre școlari, donarea cărților spre instituții sau spre colegi, toate acestea întreținând o răspândire și o creștere a gândirii.

(9) Identificarea mâinilor autografe ale acestor autori, ei nu au fost doar intelectuali, ci și scribi sau copişti: ei își scriau textele, luau notițe, își actualizau lucrările, iar urmele lăsate de materialele lor ne lasă pe noi să ne imaginăm un lucru personal despre omul din spatele peniței.

(10) Mobilitatea savanților în universitățile medievale, precum este arătată de detaliile biografice despre parcursul lor: după ce au părăsit Parisul din cauza Schismei, s-au stabilit între Praga, Koln, Bratislava, Erfurt și Viena.

(11) Dificultatea realității vieții universitare, în special frecventele probleme financiare, de vreme ce savanții nu își puteau permite să plătească taxele de înmatriculare sau înscriere sau costul banchetelor de absolvire, de exemplu, copierea manuscriselor pare să le fi oferit acestora o evadare de la circumstanțele critice.

Pe lângă investiția în publicarea studiilor care asigură o largă diseminare a rezultatelor obținute pe întreaga durată de cercetare, un alt obiectiv a fost finalizarea ediției critice. În vederea publicării sub formă electronică au fost contactate mai multe edituri. Mai multe discuții au avut loc cu Brill Publisher și cu Brepols publisher. Ambele au fost de acord cu publicarea dar au avut pretenții financiare destul de mari care ar fi dezechilibrat bugetul proiectului, așadar am recurs la o soluție intermediară : baza de date a fost concepută în colaborare cu o companie de informaticieni care ne-au făcut designul în vederea formatării ediției și care este în curs de finalizare. În primele luni ale lui 2022 ediția electronică a manuscrisului Basel, A X 44 o să fie accesibilă pe situl proiectului.

Într-o etapă ulterioară ediția o să fie publicată oficial și pe situl editurii Brepols ca și publicație subsidiară a colecției *Studia Sententiarum*.

Un *demo* al ediției poate fi consultat la aceasta adresa:
<https://drive.google.com/file/d/1t7KmtsTuiDCtPYgNiCfSZYytYL4GDZT/view>

Deși multe conferințe au fost anulate datorită condițiilor medicale, echipa a reușit să fie foarte activă și a participat la mai multe conferințe online sau la fața locului. La începutul anului, și anume în martie 2021 cele două fracțiuni ale echipei, și anume cea de la Academie și cea de la UBB Cluj au organizat împreună un workshop internațional inspirat din subiectul de actualitate globală, anume pandemia medicală. Tema mesei rotunde a proiectului a fost pandemia medievală și discuțiile despre ciuma neagră, așa cum au fost ele reflectate în corpusul de texte medieval de care s-a ocupat proiectul.

RAPORT ANALITIC (lista completă de titluri poate fi consultată pe platforma *UEFISCDI*)

Monica Brnzei

Articole

-«Deans and masters as scribes », in *The Rise of an Academic Elite : Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brnzei, (Studia Sententiarum, 6), Brepols forthcoming, ca. 10

-“Discovering Rutger Dole of Roermond (+ 1409) via Henry of Rheinfelden’s Collection of Notes,” in *The Rise of an Academic Elite : Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brnzei, (Studia Sententiarum, 6), Brepols forthcoming, ca. 24 pp.

- “Notes on Magister John Russbach (+1417). With an update of Paul Uiblein’s survey and some discoveries,” in *The Rise of an Academic Elite : Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brnzei, (Studia Sententiarum, 6), Brepols forthcoming, ca. 34 pp.

- “Nicholas of Anaskilch or Nicholas of Hönhartzkirchen (+ 1400) on Angelic Cognition,” in *The Rise of an Academic Elite : Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brnzei, (Studia Sententiarum, 6), Brepols forthcoming, ca. 20 pp.

- “Stanislaus of Znojmo and the Arrival of Wyclif’s Remanence Theory at the University of Vienna”, in *Wycliffism and Hussitism: Contexts, Methods of Thinking, Writing, and Persuasion, c. 1360- c. 1460*, ed. K. Ghosh, P. Soukup, Brepols, Turnhout 2021, pp. 245-274. (ISBN: 978-2-503-58382-2)

- (with Chris Schabel), “Better off Dead: The Latitude of Human Misery in the Oxford *Replicationes* of the Dominican Robert Holcot and the Parisian *Principia* of the Cistercians Jean de Mirecourt and Pierre

Ceffons”, in *XXIII Annual Colloquium of the SIEPM University of Leuven 11-12 October 2018*, Brepols, Turnhout 2021, pp. 145-184.

- (avec Christopher Schabel), “Thomas Aquinas as Authority and the *Summa* as Auctoritas in the Late Middle Ages”, in Summistae. *The Commentary Tradition on Thomas Aquinas’s Summa Theologiae from the 15th to the 17th Centuries*, ed. Lidia Lanza& Marco Toste, (Ancient and Medieval Philosophy, Series 1/58), Leuven University Press 2021 (ISBN 9789462702622), pp. 95-125.

Conferences

- **3 decembrie 2021**, 3.12-4.12 Warsaw *Genres of academic note-taking: The many-facets of knowledge production in Medieval and Renaissance Europe*

Rapularius a new practice of taking note at the University of Vienna in the first part of the XVth century

- **01 iulie 2021**, 29.06-2.07 **Copenhagen** (zoom) (Dominican Culture, Dominican Theology : Annual meeting of IGTM-International Society for the Study of Medieval Theology): *How Henry of Rheinfelden captured the dynamic of the first years of the Faculty of Theology from Vienna*

- **4 iunie 2021**, **Warsaw** (zoom): Invited by ERC n° 864542, KnowStudents-Project Laboratorium to present the methodology of DEBATE’s project

- **29 martie 2021**, **Bologna** (zoom): *Discovery a New Academic Practice: Principial Debates*. Universities in Europe : common contexts and local peculiarities through source analyses. (origins -20th century) *Tenth workshop Heloise (Heloise. European Network on Digital Academia History)*

-**16 martie 2021**, **Timisoara** (Zoom): *Inserted notes on pestilence in medeival academic manuscripts*. Round Table : University, Society, Pandemics and Textual Production in the Middle Ages.

ANDREI MARINCA

Articole :

- “Stretching the Great Chain of Being: Stephanus de Enczersdorf on the Latitude of Creatures”, în *The Rise of an Academic Elite: Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brînzei, (Studia Sententiarum, 7), Brepols, în curs de apariție (ca. 17 p.)

- “Gerardus Odonis on Atomism with a Critical Edition of *In II Sent.*, dist. 44, q. 4”, în curs de apariție (ca. 65 p.)

Conferinte :

7 decembrie 2021, Cluj-Napoca (UBB), Zoom (Conferințele Centrului de Filosofie Antică și Medievală): *Digresiuni filosofice în marginea întrebărilor teologice ale secolului al XIV-lea*

Transcrieri/Traduceri :

- Augustin, *Despre treime (De trinitate)*, cartea a XIII-a, traducere din limba latină, în Augustin, *Despre treime (De trinitate)*, (coord.) Alexander Baumgarten, în curs de apariție.

TEZE sustinute : *Debates on the Continuum in the Natural Philosophy of the XIVth Century (Dezbateri în jurul continuum-ului în filosofia naturală a secolului al XIV-lea)*, coordonator : prof. dr. Alexander Baumgarten, 14 decembrie, ora 10.30, juriu : Prof. univ. dr. ROBERT Aurélien (Université de Paris), Prof. univ. dr. SCHABEL Christopher (University of Cyprus), C.S.I. dr. BRÎNZEI Monica (Universitatea „Babeș - Bolyai” din Cluj-Napoca).

Ioana CURUT

Articole :

- *Patet per experientiam*. Thomas Ebendorfer on Jews and the Indemonstrability of the Trinity, în curs de apariție (ca. 45 p.)
- “Thomas Ebendorfer on *Virtus Sermonis* and the Relation between Theology, Philosophy and Logic (With an Edition of His Prologue in Ms. Wien, ÖNB, 4369)”, în *Vivarium. Journal of the History of Medieval and Early-Modern Philosophy*, în curs de apariție (ca. 45 p.)
- “John Berwart of Villingen: Witness of Henry of Langenstein and the Viennese *Opinio Communis* on Predestination”, în *The Rise of an Academic Elite: Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brînzei, (Studia Sententiarum, 7), Brepols, în curs de apariție (ca. 42 p.).
- “The *Sentences* Commentary of Thomas Ebendorfer: Manuscripts and Question Lists”, in *Archives d'histoire doctrinale et littéraire du Moyen Âge (AHDLMA)* 88 (2021), pp. 65-111. (în curs de apariție)

Conferinte :

14 decembrie, 2021, Cluj-Napoca (UBB), Zoom (Conferințele Centrului de Filosofie Antică și Medievală): *Zece pași în lectura unui comentariu sentențiar vienez de secol XV*

Transcrieri/Traduceri :

- Augustin, *Despre treime (De trinitate)*, cartea a XI-a, traducere din limba latină, în Augustin, *Despre treime (De trinitate)*, (coord.) Alexander Baumgarten, în curs de apariție.

TEZE sustinute : *Philosophy and Theology at the University of Vienna in the XVth Century: The Case of Thomas Ebendorfer* (Filosofie și teologie la Universitatea din Viena în secolul al XV-lea. Cazul lui Thomas Ebendorfer) (coordonator: prof. dr. Alexander Baumgarten), 7 decembrie, ora 11.00, juriu : Prof. univ. dr. Christophe Grellard (Université Paris sciences et lettres), Prof. univ. dr. Ueli Zahnd (University of Geneva), C.S.I. dr. Monica Brînzei (Universitatea „Babeș - Bolyai” din Cluj-Napoca)

Edit Anna Lukács

Articole :

„Existentialist Ontology in Henry of Langenstein”, in *Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie*, 68/2 (2021), pp. 1-17.

Cu D. Coman, „Thomas of Cleves on the Universal Force of Charity”, in *The Rise of an Academic Elite: Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brînzei, (Studia Sententiarum, 6), Brepols forthcoming, ca. 25 pp.

Conferinte :

The Will and Its Acts in Medieval Ethics and Theology, 17-18 June 2021, (Zoom) International Online Conference, University of Lodz (Poland), “Robert of Halifax and the Middle Act of the Will”.

Recenzii :

P. Thom, *Robert Kilwardby’s Science of Logic: A Thirteenth-Century Intensional Logic*. Leiden: Brill, 2019 in *Speculum*, 96/1 (2021), pp. 259-260.

Media :

„Als die Päpste Thomas Bradwardine lasen. Neue Funde zum Schrifttum von Heinrich von Langenstein”, in *Iter Austriacum*, March 2021 <http://www.iter-austriacum.at/uncategorized/als-die-paepste-thomas-bradwardine-lasen/>

Transcrieri/Traduceri :

Ms. A-X-44, ff. 142v-145r ; 147r-v ; 158r-159v ; several cedulae.

Granturi/Proiecte depuse :

UEFISCDI Project Application, PCE 2021, „Comentarea Noului Testament la inceputurile universitatii din Viena” (re-submission)

Lavinia Grijac

1) L. GRIJAC, „Introducere”, în HILDEGARD DIN BINGEN, *Scivias (Părțile I-II)*, ediție bilingvă, trad. D. MARINESCU, ed. L. GRIJAC, (Biblioteca Medievală, 46), Polirom, Iași 2021, pp. 5-29;
[<https://www.polirom.ro/web/polirom/carti/-/carte/7629>]

2) L. GRIJAC, A. BAUMGARTEN, „*Quelibet creatura est creativa*. Traces of Peter Schad of Walse’s theological debates in Vienna at the end of the 14th century”, în *The Rise of an Academic Elite: Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. BRINZEI, (Studia Sententiarum, 6), Brepols forthcoming, ca. 48 pp.

Conferințe:

13 aprilie 2021, 18.03-25.05 **Cluj-Napoca** (Zoom), (Conferințele Centrului de Filosofie Antică și Medievală, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca): ‘*Scribe quae vides et audis*’: text și imagine în „*Scivias*”, *Hildegard din Bingen*;

21 mai 2021, **Cluj-Napoca** (Zoom) (International Conference for Doctoral Students in Philosophy, Școala Doctorală de Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca): ‘*Intellege quid in anima tua sis*’: *Hildegard of Bingen and the female soul from „Scivias”, I, vision 4*;

Recenzii:

1) recenzie la GEORGIOS GEMISTOS PLETHON, *În ce privințe se deosebește Aristotel de Platon*, ediție bilingvă, trad. Alexander BAUMGARTEN, (Biblioteca Medievală, 45), Polirom, Iași 2021, în *Studii clasice*, în curs de publicare, ca. 2 pp.

Media:

1) interviu (O. Enăchescu, invitat: L. Grijac), **1 noiembrie 2021**, **Radio România Cultural**, emisiunea „Confluente”, 20:00-21:00: despre apariția volumului HILDEGARD DIN BINGEN, *Scivias (Părțile I-II)*, ediție bilingvă, trad. D. MARINESCU, ed. L. GRIJAC, (Biblioteca Medievală, 46), Polirom, Iași 2021.

Transcrieri/traduceri:

1) **Transcriere**: ms. Basel, Universitätsbibliothek, A X 44, ff. 63r-v, 77v-78v, 78v-79r, 100v-101v, 104r, 104v-105r, 106r, 109r-v, ca. 25 pp.

Isabela GRIGORAS

Articole :

„Editing Alcuin’s *Disputatio de uera philosophia* and *Ars grammatica*. New Findings, Methodology, and Problems”, in *Past and Future: Medieval Studies Today*, eds M. Hoenen, K. Engel, Brepols 2021, pp. 285-303. (acces online: <https://www.brepolsonline.net/doi/epdf/10.1484/M.TEMA-EB.5.126545>)

Transcrieri:

Ms. Basel A X 44 ; ff. 120r-121v, ca. 7 pages

TEZE sustinute :

Titulus : *Alcuin of York, Ars grammatica. Critical Edition, Translation, and Philological Study* (504 p.)

Date : 30th of September 2021

Jury :

Prof. Ileana Mihăilă - president (University of Bucharest)

Prof. Florica Bechet - supervisor (University of Bucharest)

Prof. Karin Schlapbach - supervisor (University of Fribourg, Swizerland)

Prof. Ioana Costa (University of Bucharest)

Prof. Alexander Baumgarten (University Babeş-Bolyai)

Prof. Thomas Schmidt (University of Fribourg, Switzerland)

Dr. Dominique Poirel (IRHT, France)

Daniel COMAN**Articole :**

“Grace meets Free Will ruling in a Regal Government: Magister Michael Suchenschatz on Grace and Free Will”, in *The Rise of an Academic Elite: Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brinzei, (Studia Sententiarum, 7), Brepols forthcoming, ca. 70 pp.

With E.A. Lukacs, “Thomas of Cleves on the Universal Force of Charity”, in *The Rise of an Academic Elite: Deans, Masters, and Scribes at the University of Vienna before 1400*, ed. M. Brinzei, (Studia Sententiarum, 7), Brepols forthcoming, ca. 24 pp.

Transcrieri/Traduceri :

Finalizarea transcrierilor din Ms. Basel, Universitätsbibliothek, A-X-44 (Henricus de Rinfeldia) ; ff. 20v-21v, 24v-26v, 38r, 40ar-v, 40v-43v, 41a-b, 43a-b, 45v-46r, 47r-48r, 50r, 51v-54r, 56b, 56v-57v, 61v, 62r, 64r-66v, 66a, 87r, 90r-v, 114v, 128v-131v, ca. 90 pp.

Toma din Aquino, *Summa Theologica – tertia pars*, traducere colectivă, ed. A Baumgarten, QQ. 41-45 (ca. 53 pp.).

TEZE sustinute:

Anselm din Canterbury. Influențe și receptări în logica și teologia medievală cu un studiu de caz pe comentariile sentențiare din a doua jumătate a secolului al XIV-lea, în 7 Septembrie 2021, juriu: Prof. univ. dr. BAUMGARTEN Alexander (Universitatea „Babeș - Bolyai” din Cluj-Napoca), C.Ș. I dr. BRÎNZEI Monica (Universitatea „Babeș - Bolyai” din Cluj-Napoca), Prof. univ. dr. DANCĂ Wilhelm (Universitatea din București), Conf. univ. dr. MESAROS Claudiu (Universitatea de Vest din Timișoara).

Cluj-Napoca

Dr. habil. Monica Brînzei

02.12.2021.